

FERDÍTÉSEK

Párosan szép?

Igen, a népi bölcsesség is úgy tartja, hogy párosan szép az élet. Ez ellen nem is tiltakoznak túl sokan, viszont a kétnyelvű – román–magyar – közegben élőknek elég gyakran meggyűl a bajuk a párosítással, különösen, ha csak felületesen ismerik a hétköznapi román kifejezéseket.

Felháborodottan panaszkolt egy idős ismerősöm – aki csak az úgynevezett román konyhanyelvet beszéli –, hogy milyen nyíltan akarták becsapni egy üzletben: a férjének vásárolt volna egy nadrágot, mire a magyarul egyáltalán nem tudó eladó többet akart rászólni. Visszakérdeztem, hogy „o pereche de pantaloni”-t emlegetett-e, mire az ismerősöm bószén helyeselt. Ezután magyaráztam el neki, hogy románul nemcsak a két külön darabból álló cipőre mondják, hogy pár, de a két külön szárú nadrágra, sőt a szemüveg is: o pereche de pantaloni és o pereche de ochelari, holott valójában mindkét tárgy csak egy-egy darab, de a nadrág mindkét lábat, a szemüveg pedig mindkét szemet „kiszolgálja”. Ismerősöm megnyugodott, és visszament megvenni a kiválasztott nadrágot.

Sorozatunkban már nagyon sok szólással kapcsolatos „ferdítési” lehetőséget említettünk, legtöbbször olyanokat, amelyek mindkét nyelvben jelen vannak, csak némi eltéréssel, s ha ferdítjük, értelmetlenség lesz az eredmény. Ezúttal két román és egy magyar kifejezésre hívnám fel a figyelmet, melyek „fordítása” harsány kacajba fulladna.

Ha valaki nagyon akar valamit, és nem hajlandó megérteni, hogy nem lehet, túl sok mellébeszélés helyett románul úgy szólnak rá, hogy „pune-ți pofta-n cui”, vagyis ferdítve: tedd fel a szegre a kívánságod! Nagyon képszerű a kifejezés, mert a szegre vagy fogas-

ra azt akasztjuk, amire épp nincs szükségünk. Ennek ellenére mégsem érdemes magyarul használni, mert nem biztos, hogy megértené a kunyeráló illető.

Plasztikus magyar szófordulat a botcsinálta, amit nekünk nem kell magyarázni, olyasmiről van szó, amit nem jószántából tesz valaki, hanem botnak a hatására, s így nem is ért hozzá. A románban létezik ugyan az ageamiu szó, ami kontárt, hozzá nem értőt jelent, de hiányzik belőle az erőszakos hatás kellemetlensége. A franciában van a miénkhez hasonló szófordulat, a malgré lui, ami azt jelenti, hogy ön-maga ellenében. A két kifejezés rokonságát legjobban Molière egyik népszerű darabjának címe hordozza, a *Le médecin malgré lui*, amit magyar színpadokon *A botcsinálta doktor* címen játszanak.

Végezetül egy aránylag újabb román kifejezést szeretnék megemlíteni, amit Bukarestben nagyon gyakran használtak régebben is: a legtöbb rossz minőségű holmit azzal minősítették, hogy „pâinea vagy cartea, esetleg spectacolul lui pește” és így tovább. Akármire illett, ami sikerületlen, eldobható, semmit nem érő volt, vagyis úgy eltűnhet az életünkben, ahogy a hal tovacicázik a vízben. Az utóbbi években a politikai pamfletszerű elemzésekben viszont egyre gyakrabban hallani a „țara lui pește” kifejezést, sőt úgy is, hogy „țara lui pește prăjit”, azaz már cikázni sem tud a hal, mivel megsütötték. Ezzel az elemző véleménye mindent elmond, s én is azért hoztam fel példaként, hogy ha egy-egy műsorban elhangzik, nehogy valaki rejtett konyhatitkokra gondoljon, mert egyértelműen a helyzettel szembeni elégedetlenséget jelenti, nem pedig a vidám főzőcskét.

Molnár Judit